

RAPPORT

Quickscan Wet natuurbescherming

Leidingtracé Defensie pijpleiding - Vlijmen en omgeving

Kenmerk : R&O19041886/RSL/rap1

Datum : 11 september 2019

Opdrachtgever : Lieveense

Postbus 3199
4800 DD Breda

Goedkeuring		Datum	Handtekening
	Opsteller, auteur	26-08-2019	

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Doel van het onderzoek	3
1.3 Leeswijzer.....	3
2. Opzet en uitvoering van het onderzoek.....	4
2.1 Bureaustudie	4
2.2 Veldonderzoek	4
2.3 Effectenbeoordeling.....	4
3. Beschrijving van het plangebied.....	5
3.1 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden en omgeving	5
3.2 Algemene beschrijving van het plangebied	6
4. Wettelijk kader	9
4.1 Wet Natuurbescherming, onderdeel soorten.....	9
4.2 Verordening natuurbescherming Noord-Brabant.....	10
5. Resultaten en effectenbeoordeling.....	10
5.1 Vleermuizen	10
5.2 Grondgebonden zoogdieren	11
5.3 Vaatplanten	11
5.4 Vogels	12
5.5 Amfibieën en reptielen.....	12
5.6 Overige beschermde soorten.....	13
6. Samenvatting conclusie en overzichtstabel	14
6.1 De zorgplicht zoals weergegeven in artikel 1.11.....	14
6.2 De zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1	14
6.3 Tabel: Overzicht van onderzochte soortgroepen en onderzoeksresultaten in het plangebied	15
Literatuur en bronvermelding.....	15

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Lieveense is een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd voor een aan te leggen pijpleiding in de gemeenten Heusden en 's Hertogenbosch. Een reeds bestaande pijpleiding wordt verwijderd en in de nabijheid wordt een nieuwe leiding aangelegd, waarbij op 4 kleine gedeeltes (met een totale lengte van ca. 626m) van het tracé open ontgravingen plaatsvinden, zie §3.2. De open ontgravingen vinden alle plaats in akkerland, dat bij normaal gebruik reeds vaak wordt vergraven en dus aan verstoring onderhevig is.

Waar geen open ontgravingen plaatsvinden blijven bomen en dergelijke bestaan, waardoor de aanwezige flora en fauna niet worden verstoord. De te verwijderen leiding wordt voor zover mogelijk verwijderd. Daar waar bomen staan blijven deze behouden en zal de leiding desnoods blijven liggen. De leiding blijft ook onder de snelweg liggen.

Deze quickscan beoordeelt het gehele tracé, waarbij in acht moet worden genomen dat voor de nieuwe aanleg slechts op 4 plaatsen versturende werkzaamheden zullen plaatsvinden.

1.2 Doel van het onderzoek

Deze quickscan flora en fauna heeft ten doel de voorgenomen plannen te toetsen aan de huidige natuurwetgeving zodat duidelijk wordt welke maatregelen moeten worden getroffen om overtreding van deze wet te voorkomen. Het plangebied is onderzocht en beoordeeld op de aanwezigheid van en betekenis voor door de Wet natuurbescherming beschermde plant- en diersoorten.

Indien overtreding niet kan worden vermeden, is in het onderhavige rapport aangegeven voor welke soorten en met welke onderbouwing ontheffing dient te worden aangevraagd. Indien aanvullend onderzoek noodzakelijk blijkt, kan op basis van de quickscan een gedegen planning daarvan worden gemaakt.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de opzet van het onderzoek besproken en in hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op het plangebied. In hoofdstuk 4 is de reikwijdte en de doelstelling uit de Wet natuurbescherming beschreven. In hoofdstuk 5 worden conclusies getrokken uit de resultaten van het bureauonderzoek en het veldbezoek, waarna in hoofdstuk 6 de conclusies zijn samengevat. Tot slot wordt in de bijlage een overzicht van de geraadpleegde literatuur gepresenteerd.

2. Opzet en uitvoering van het onderzoek

Het onderhavige flora- en faunaonderzoek bestaat uit twee onderdelen, te weten: een bronnen- en literatuuronderzoek (bureaustudie) en een biotooptoets (veldbezoek). De biotooptoets is door een ecooloog uitgevoerd op 14 augustus 2019 in de middag. Zonnig weer bij circa 19°.

2.1 Bureaustudie

Het bronnen- en literatuuronderzoek omvat een bureaustudie, waarbij kaarten zijn geraadpleegd (kenmerken van het landschap waarin het plangebied zich bevindt) en de reeds bekende verspreidingsgegevens van voorkomende beschermde soorten in de regio zijn geraadpleegd. In het bronnen- en literatuuronderzoek zijn het plangebied en het omliggende gebied in een straal van ongeveer 1,5 kilometer onderzocht.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. Een overzicht van de gebruikte literatuur is opgenomen in de literatuurlijst, die is opgenomen in de bijlage van deze briefrapportage.

2.2 Veldonderzoek

Naast een bureaustudie is een biotooptoets uitgevoerd. Dit betreft een veldbezoek met als doel een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. De bevindingen van het bronnen- en literatuuronderzoek worden in het veld getoetst en indien nodig aangevuld. Op het moment dat een biotooptoets wordt uitgevoerd, zijn niet alle soorten zichtbaar aanwezig. Diersoorten zijn bijvoorbeeld alleen nachttactief of in een bepaalde periode van het jaar afwezig. Daarom zijn de eisen die soorten/soortgroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratierouten vergeleken en getoetst met de situatie in het veld. Op deze manier is ook het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die niet zijn waargenomen gedurende de biotooptoets, maar desondanks toch mogelijk kunnen voorkomen ter plaatse van het plangebied. De resultaten van de biotooptoets betreffen uitsluitend waarnemingen binnen het plangebied.

2.3 Effectenbeoordeling

Op basis van de veldkenmerken van het plangebied en de verspreiding van beschermde soorten, is beoordeeld voor welke beschermde soorten het plangebied van betekenis kan zijn.

Bij deze toetsing is alleen gekeken naar de beschermde soorten uit de Wet Natuurbescherming. Deze soorten hebben een Nederlandse of Europese bescherming en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Wanneer effecten optreden of verbodsbepalingen worden overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wet Natuurbescherming.

Algemene soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen zoals weergegeven in artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet Natuurbescherming. Wel geldt de zorgplicht ex artikel 1.11.

3. Beschrijving van het plangebied

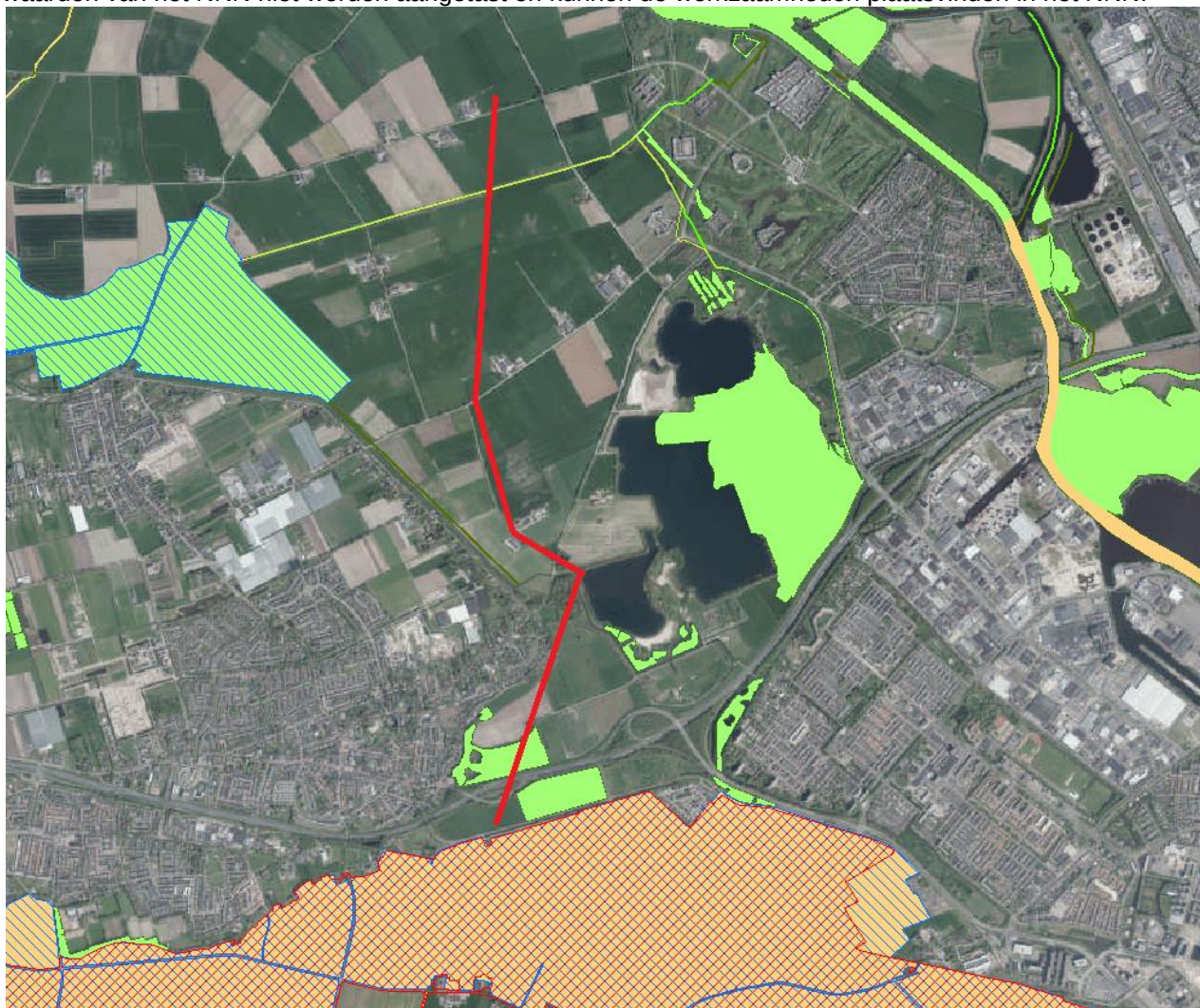
3.1 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden en omgeving

Het tracé loopt globaal tussen de wegen De Omloop (noordelijk) en de Moerputtenweg (zuidelijk).

Op de onderstaande kaart is te zien dat het plangebied alleen in het zuidelijk gedeelte deel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland. Het gebied maakt geen onderdeel uit van een ander beschermd gebied, zoals Natura 2000, belangrijk weidevogelgebied of strategische reservering natuur.

Het ruimtelijke beleid voor het NNN is altijd gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken' van het NNN, waarbij tevens rekening wordt gehouden met andere gebiedsbelangen. Binnen het NNN is conform de Nota Ruimte het 'nee, tenzij'-regime van toepassing. In die spelregels wordt onder meer de eis gesteld dat voor ingrepen binnen het NNN aangetoond moet worden dat, bij aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden, er geen reële locatiealternatieven zijn én er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang.

Omdat in dit geval geen open ontgraving plaatsvindt binnen het NNN zullen de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet worden aangetast en kunnen de werkzaamheden plaatsvinden in het NNN.

Globale ligging plangebied (rode lijn midden) ten opzichte van NNN (groen) en Natura2000 (rood gearceerd). Bron: Natuurbeheerplan Provincie Noord-Brabant

3.2 Algemene beschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat voornamelijk uit landbouwgrond, grasland voor veeteelt en bermen van wegen. De percelen landbouwgrond worden doorkruist met sloten, welke eveneens het plangebied kruisen.

Start tracé en grasland waardoor het tracé loopt.

Luisbroeksewetering (ecologische verbindingszone) en agrarisch land.

Staatbosbeheer Biessertpolder

en NNN-gebied en visvijver de Haverkampen

Op de volgende pagina wordt het gehele tracé van de te verwijderen leiding en de nieuw aan te leggen leiding weergegeven. Hieronder de legenda bij die kaart.

Legenda:

- Tracé Ø10" - Open ontgraving
 Tracé Ø10" - HDD
 Tracé Ø10" - HDD; Boorstrengen

 Tracé Ø6" - Bestaande leiding Klaphek - Best (KB6)
 Tracé Ø6" - Bestaande leiding Klaphek - Best (KB6) Te verwijderen

 Toekomstig knooppunt A59 - Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat.
 Gemeentegrens

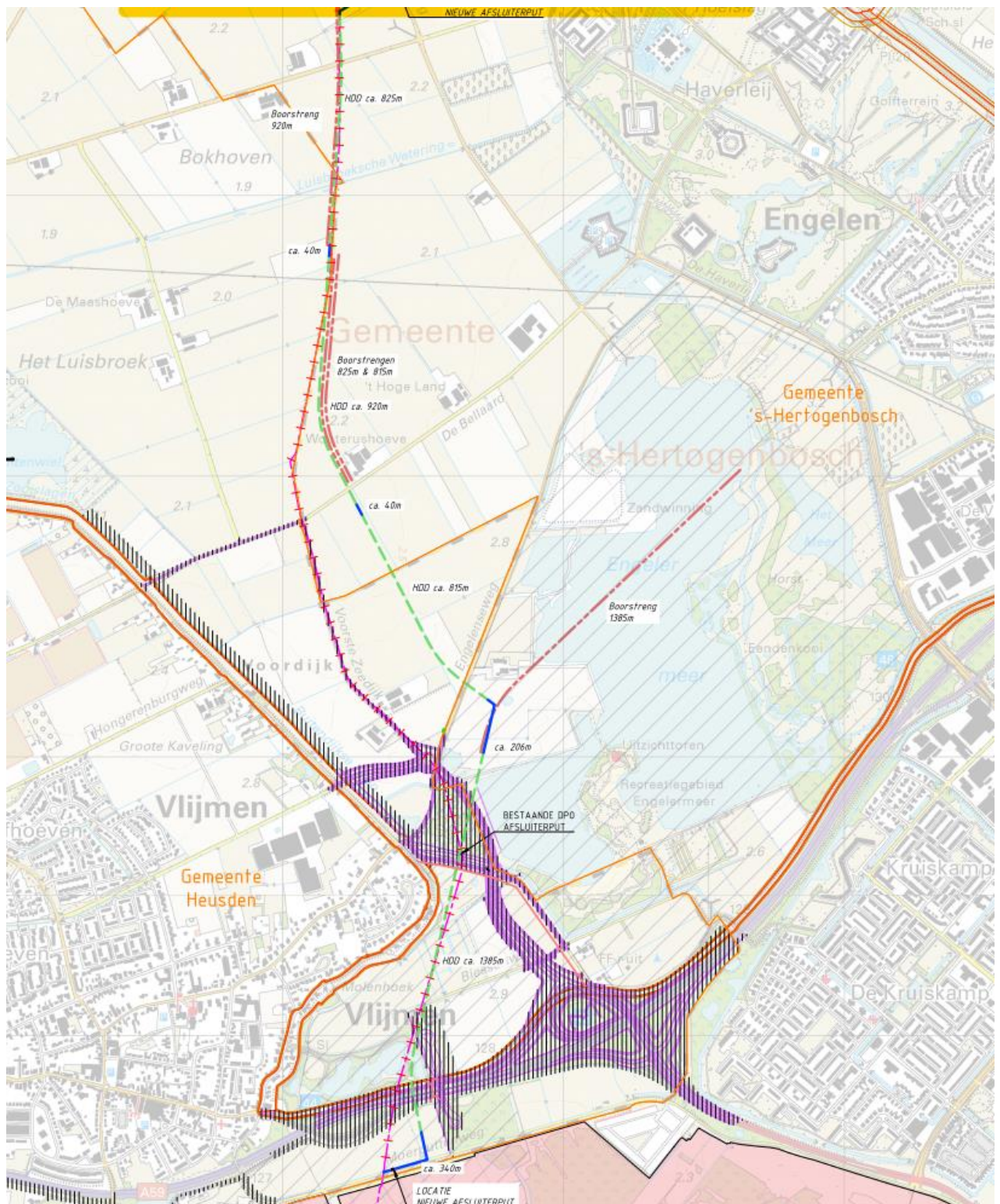
 Natura 2000 gebied
 PIP-gebied - Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat.

Legenda waterschappen:

- Kernzone
 Beschermingszone
 Buiten beschermingszone
 Waterbeschermingsgebied HoWaBo

Brongegevens:

- DPO: Tracé brandstofleiding Klaphek- Best (KB6)
- PDOK: Toekomstig knooppunt A59 - Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat. (dd. 06-04-2018)
- Waterschappen: Topografische kaarten 1:25000
Gemeentegrenzen, Natura 2000, Beschermd natuurmonument
Kernzone, Beschermingszone en Buiten beschermingszone waterkering
Waterbeschermingsgebied HoWaBo

Ligging te verwijderen tracé (rode lijn met horizontale streepjes) en nieuwe tracé (groene lijn) waarvan op 4 gedeeltes met open ontgravingen wordt gewerkt (blauwe lijnen).

4. Wettelijk kader

4.1 Wet Natuurbescherming, onderdeel soorten

Voor soortenbescherming geldt voor deze wet dat deze gericht is op het bereiken of herstellen van een gunstige staat van instandhouding van deze soorten. De wet maakt hiervoor een programmatische aanpak mogelijk. Binnen deze wet wordt de soortbescherming opgedeeld in drie categorieën:

1. De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (art. 3.1 – 3.4).
2. De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV, V) en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5 - 3.9).
3. De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wet Natuurbescherming (art. 3.10 - 3.11). Voor de zoogdier- amfibie- en reptielsoorten opgenomen in deze bijlage geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. De andere in de bijlage opgenomen soorten worden om ecologische redenen beschermd. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Verbodsbepalingen: Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Uitbreiding verbodsbepalingen en mogelijkheid tot ontheffing of vrijstelling: Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. t/m h. (niet van toepassing, zie wettekst).
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

4.2 Verordening natuurbescherming Noord-Brabant

Vrijstelling ten behoeve van bestendig beheer of onderhoud en de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, §2, artikel 2.2.1:

In verband met handelingen als bedoeld in artikel 3.10, tweede lid, onder a, e, f en g, van de wet, is het, in afwijking van de verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, van de wet, toegestaan om:

- a. de soorten genoemd in bijlage 3, behorende bij deze verordening, te vangen;
- b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de soorten, bedoeld in het eerste lid, opzettelijk te beschadigen of te vernielen;

Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander, Meerkikker, Middelste groene kikker (of bastaardkikker), Aardmuis, Bosmuis, Dwergmuis, Dwergspitsmuis, Egel, Gewone bosspitsmuis, Haas, Huisspitsmuis, Konijn, Ondergrondse woelmuis, Ree, Rosse woelmuis, Tweekleurige bosspitsmuis, Veldmuis, Vos, Wild zwijn, Woelrat

Bovenstaande soorten zijn derhalve niet beschermd bij de voorgenomen werkzaamheden, wel geldt de zorgplicht.

5. Resultaten en effectenbeoordeling

5.1 Vleermuizen

Resultaten bureauonderzoek

Ten behoeve van de werkzaamheden worden geen bomen gekapt. Eveneens worden geen opstallen gesloopt. De open ontgravingen vinden alle plaats in akkerland, dat bij normaal gebruik reeds vaak wordt vergraven en dus aan verstoring onderhevig is. Van een versturende invloed die de tijdelijke werkzaamheden hebben op vleermuizen die eventueel in de nabijheid van het tracé verblijven, zal daarom geen sprake zijn.

Mogelijk maken enkele sloten die door het tracé worden gekruist deel uit van een lijnelement. Dit zelfde geldt voor enkele wegen met bomen daarlangs.

De functie van foerageergebied blijft na de werkzaamheden behouden.

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is bevestigd dat zich geen verblijven van vleermuizen in het tracé bevinden. De Luisbroeksewetering die door het tracé wordt gekruist, maakt deel uit van het NNN en kan eveneens een vaste vliegroute voor vleermuizen zijn. Er vinden geen open ontgravingen plaats binnen de versturende invloedsfeer van dit lijnelement.

In een rij abelen aan de Voorste Zeedijk, nabij het tracé, zijn geen invliegopeningen gevonden. De rij loopt ook niet door, waardoor deze geen onderdeel uit maakt van een vaste vliegroute.

Daarna voert het tracé langs het Engelermeer, door klimaatbuffer Vlijmen - Den Bosch, door NNN Haverkampen om vervolgens onder de snelweg door, in akkerland langs de Moerputtenweg uit te komen. Op de snelweg na vormen al deze gebieden zeer geschikt foerageergebied.

Conclusie vleermuizen

In het plangebied en binnen de versturende invloedsfeer van de werkzaamheden, zijn geen invliegmogelijkheden voor vleermuizen aangetroffen. Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen worden uitgesloten. Het gebied maakt geen deel uit van een lijnelement en wordt daardoor niet gebruikt als vaste vliegroute van vleermuizen. Als foerageergebied heeft het plangebied wel een (essentiële) functie, deze functie blijft na de tijdelijke werkzaamheden in tact. Te meer omdat ten behoeve van de werkzaamheden geen bomen worden gekapt en alleen landschap dat vaker wordt vergraven vanwege bedrijfsvoering tijdelijk wordt aangetast.

Op basis van het bovenstaande is het uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten hebben op verblijfplaatsen, vaste vliegroutes en essentieel foerageergebied van vleermuizen.

5.2 Grondgebonden zoogdieren

Resultaten bureauonderzoek

Op basis van verspreidingsgegevens is alleen de hermelijn de afgelopen 5 jaar in het gebied waargenomen. Van bunzing en wezel zijn de afgelopen 5 jaar geen waarnemingen gedaan. De bunzing, hermelijn en wezel zijn niet gebonden aan een bepaald landschapstype maar hebben een voorkeur voor een kleinschalig (cultuur-) landschap. Een vereiste is wel dat er voldoende dekking aanwezig is, bijvoorbeeld in de vorm van bosschages, houtstapels of heggen. De soorten komen ook wel voor in een groene bebouwde omgeving. Als verblijfplaats gebruiken ze onder meer houtstapels, oude hollen van muizen, ratten en konijnen. Ondanks dat de soorten niet in het gebied en een ruime straal daaromheen voorkomen volgens verspreidingsgegevens, kunnen ze zijn gemist door waarnemers. Eekhoorn komt volgens verspreidingsgegevens ook voor. Zowel de eekhoorn en de boomarter (die niet voorkomt volgens de verspreidingsgegevens, maar in Nederland wel steeds meer aanwezig is) hebben een groter areaal aan bos nodig dan in het plangebied aanwezig is.

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde zoogdieren of sporen daarvan waargenomen. Verschillende keren zijn muizen gehoord. Konijnen en hun hollen zijn nabij het plangebied ook waargenomen. In het plangebied zijn foeragemogelijkheden in de vorm van besdragende struiken, konijnen en muizen. Schuilmogelijkheden zijn ook aanwezig. Het plangebied is daarom geschikt biotoop voor hermelijn, wezel en bunzing. Ook egel en andere algemene soorten zoogdieren, kunnen voorkomen.

Conclusie grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten zoogdieren aangetroffen. Gezien het biotoop kunnen deze wel voorkomen. De werkzaamheden zijn tijdelijk en de open ontgravingen vinden plaats in akkerland, dat al wordt vergraven ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering. Vaste rustplaatsen- of verblijfplaatsen van hermelijn zijn niet in open agrarisch land aanwezig. Daarom is het uitgesloten dat door de werkzaamheden verblijfplaatsen worden aangetast en de gunstige staat van instandhouding van de hermelijn in gevaar komt. Voor aanwezige algemene zoogdieren geldt de zorgplicht (zie §6.1).

5.3 Vaatplanten

Resultaten bureauonderzoek

De open ontgravingen vinden plaats in agrarisch land. Op basis van biotoop kan de aanwezigheid van beschermde soorten vaatplanten daarom op voorhand worden uitgesloten.

Resultaten veldbezoek

Beschermde vaatplanten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. De meeste beschermde planten zijn afhankelijk van een zeer specialistisch biotoop. Geconstateerd is dat het biotoop in het plangebied hiervoor niet geschikt is.

Conclusie vaatplanten

Geconcludeerd kan worden dat de aanwezige vaatplanten geen beschermde status hebben en ontwikkelingen niet in de weg staan.

5.4 Vogels

Resultaten bureauonderzoek

In de verspreidingsgegevens worden over de afgelopen drie jaar meerdere vogelsoorten genoemd, waaronder kerkuil, steenuil en verschillende soorten roofvogels. Gebouwbewonende soorten kunnen worden uitgesloten vanwege de afwezigheid van opstallen. Ten behoeve van de werkzaamheden worden geen bomen gekapt. De bomen nabij het plangebied moeten worden onderzocht op jaarrond beschermde nesten, omdat deze broedvogels kunnen worden verstoord door de werkzaamheden.

Resultaten veldbezoek

In het plangebied en binnen de versturende invloedssfeer van de werkzaamheden daarvan, zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Voor steenuil is het gebied ongeschikt broedgebied omdat nestholtes in bomen nabij het plangebied ontbreken.

Door de verschillende sloten die het plangebied kruisen is het aannemelijk dat verschillende water- en rietvogels in het plangebied broeden. Ook in de bomen nabij het plangebied zullen vogels broeden.

Conclusie vogels

In het plangebied en binnen de versturende invloedssfeer daarvan zijn geen jaarrond beschermde nesten gevonden. Het plangebied heeft geen functie voor broedvogels waarvan het nest jaarrond beschermd is. Het is niet uit te sluiten dat in het plangebied of binnen de versturende invloedssfeer daarvan vogels gaan broeden.

De Wet natuurbescherming biedt bescherming aan alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. De nestbescherming geldt voor alle in gebruik zijnde nesten gedurende het broedseizoen en voor een beperkt aantal soorten jaarrond. Iedere in gebruik zijnde nest is beschermd. Voor het broedseizoen geldt geen vaste periode, globaal wordt uitgegaan van half maart tot half juli.

Geadviseerd wordt de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Eveneens kan gestart worden voor het broedseizoen en kan met continue verstoring (weekenden uitgezonderd) worden doorgewerkt. Indien gestart wordt in het broedseizoen dient door een ecooloog te worden onderzocht of dit geen verstoring van broedvogels met zich meebrengt.

5.5 Amfibieën en reptielen

Resultaten bureauonderzoek

Beschermde reptielen kunnen worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens.

Heikikker, poelkikker en kamsalamander komen volgens verspreidingsgegevens voor.

De heikikker heeft een zeer duidelijke voorkeur voor de landschapstypen heide, hoogveen, laagveen en halfnatuurlijk grasland. De heikikker is duidelijk een cultuurvliedende soort die nauwelijks wordt aangetroffen in te intensief gebruikt agrarisch landschap, rond infrastructuur en bebouwing.

Het tracé wordt aangelegd in intensief gebruikt agrarisch landschap en rond infrastructuur, waardoor de heikikker niet wordt verwacht.

De poelkikker is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. Het is een kritische soort, die houdt van voedselarm en schoon water. Hij heeft een voorkeur voor zwak zure, stilstaande wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden. Hij komt voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden en in de uiterwaarden.

Deze soort kan voorkomen bij het Engelermeer, hier vinden geen open ontgravingen plaats, waardoor de soort niet zal worden verstoord.

Het landschap waarin de kamsalamander wordt aangetroffen is bosrijk, bevat houtwallen of struweel en wordt vaak gekenmerkt door kleinschaligheid in de directe omgeving van het voortplantingswater. Kamsalamanders komen zelden in akkerbouwgebieden voor. Ze komen relatief veel voor langs de grote rivieren, in beekdalen en op landgoederen. Kamsalamanders komen voor in een verscheidenheid aan typen visvrije wateren. Op de zandgronden en in beekdalen leeft de soort in poelen, vijvers, matig

voedselrijke (mesotrofe) vennen en in leemputten. In het rivierengebied komt de soort voor in zelden overstromende (laagdynamische) strangen, kleiputten en kolken.

Resultaten veldbezoek

In het plangebied zijn verschillende algemene soorten kikkers waargenomen. Het plangebied biedt geen geschikt biotoop voor beschermde amfibieën vanwege het ontbreken van visvrije wateren of poeltjes. In het Engelermeer en de Haverkampen zitten vissen.

Conclusie amfibieën en reptielen

Beschermde reptielen kunnen op basis van verspreidingsgegevens worden uitgesloten. Voor beschermde amfibieën is het biotoop ongeschikt. Bovendien vinden in de gebieden met bomen en water geen open ontgravingen plaats. Voor eventueel aanwezige algemene soorten geldt de zorgplicht, zie §6.1.

5.6 Overige beschermde soorten

Resultaten bureauonderzoek

De volgende vissen zijn in Nederland beschermd: beekdonderpad, beekprik, elrits, Europese rivierkreeft, gestippelde alver, grote modderkruiper en kwabaal.

Op basis van verspreidingsgegevens en kwaliteit van habitat kan aanwezigheid van deze soorten in het plangebied worden uitgesloten. Bovendien wordt de leiding onder de sloten door geperst, waardoor er in de sloten en aan de oevers daarvan niet wordt gewerkt.

De verschillende soorten libellen, vlinders, insecten en andere ongewervelden die vermeld worden in de Wet natuurbescherming zijn aanwezig in een ander biotoop dan het plangebied. Deze soorten stellen hoge eisen aan hun leefomgeving. Meldingen van deze soorten in het plangebied dat voornamelijk bestaat uit intensief beheerd agrarisch land, zijn er niet, het verspreidingsgebied ligt buiten het plangebied.

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het biotoop ongeschikt is voor beschermde soorten libellen en vlinders, vanwege het ontbreken van poeltjes of waardplanten voor ei-afzetting.

Conclusie overige beschermde soorten

Met beschermde ongewervelde diersoorten hoeft op grond van biotoop en verspreidingsgegevens geen rekening gehouden te worden.

6. Samenvatting conclusie en overzichtstabel

Uit bureaustudie en biotooptoets is naar voren gekomen dat het onwaarschijnlijk is dat met de plannen vaste rust- en verblijfplaatsen worden aangetast van de in de Wet natuurbescherming beschermde soorten. Dit komt omdat alleen open ontgravingen plaatsvinden in reeds veelvuldig vergraven akkerland. In de meer kwetsbare gebieden wordt de leiding geboord, waardoor geen verstoring aan flora- en fauna zal plaatsvinden.

Wel moet rekening gehouden worden met de zorgplicht van de Wet natuurbescherming. Hieronder wordt geadviseerd hoe aan deze zorgplicht invulling kan worden gegeven.

6.1 De zorgplicht zoals weergegeven in artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Zodra een in het wild levend dier wordt aangetroffen tijdens de werkzaamheden kan deze worden gevangen en direct worden overgeplaatst naar een geschikte habitat in de nabijheid van het plangebied.

6.2 De zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Invulling zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1

Indien de werkzaamheden starten binnen het broedseizoen, mogen deze pas uitgevoerd worden indien vooraf door een deskundig ecooloog is vastgesteld dat geen verstoring van broedvogels zal plaatsvinden.

6.3 Tabel: Overzicht van onderzochte soortgroepen en onderzoeksresultaten in het plangebied

Soort(groep)	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing	Bijzonderheden/opmerkingen
Vleermuizen	Nee	Nee	Nee	Geen verblijfplaatsen aanwezig, het plangebied heeft geen essentiële functie voor vleermuizen.
Grondgebonden zoogdieren	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Vogels	Nee*	Nee	Nee	* Houd rekening met het broedseizoen.
Amfibieën en reptielen	Nee	Nee	Nee	Geen soorten aanwezig.
Vaatplanten	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Overige soorten	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.

Wij adviseren om de onderzoeksresultaten voor te leggen aan het bevoegd gezag om na te gaan of zij kunnen instemmen met de onderzoeksresultaten en bovengenoemde conclusies.

Literatuur en bronvermelding

Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Limpens e.a. KNNV 1997

Bats of Britain and Europe, C. Dietz en A. Kiefer, Bloomsbury 2016

www.vleermuis.net, voor up-to-date kennis van vleermuizen

Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0, juli 2017, BIJ12

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(Redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland

Stichting RAVON: www.ravon.nl

Kennisdocument Rugstreeppad, *Bufo calamita*, Versie 1.0, juli 2017, BIJ12

Kennisdocument Heikikker, *Rana Arvalis*, juli 2017, BIJ12

Nederlandse Oecologische Flora. Wilde planten en hun relaties. Weeda e.a. 1985-1994

Verspreidingsatlas planten. 13 mei 2014, <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Sovon Vogelonderzoek Nederland: www.sovon.nl

Vereniging Vogelbescherming: www.vogelbescherming.nl

Kennisdocument Steenuil, *Athene noctua*, versie 1.0, juli 2017, BIJ12

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep, Ministerie van LNV, 2009

Atlas van de Nederlandse Zoogdieren, Zoogdiervereniging 2016, S. Broekhuizen et al.

Nationale Databank Flora en Fauna, www.telmee.nl